

Létal Vít Fučík zvaný Kudlička?

Letectví + kosmonautika 73 Výběr, J.F.Šára

V místech, kde prožíval Švejk svou pověstnou budějovickou anabazi, konkrétně tam, kde jeho nohy mířily nešťastnou náhodou místo od Protivína na jih k Budějovicům k severu k Písku, v okolí Vodňan, to je samý rybník, rybníček a bažina. Zde měl podle legendy předstihnout v druhé polovině osmnáctého století Čech Fučík vulgo Kudlička v aviatickém měření o dvacet let Francouze Montgolfiery a o sto padesát roků první konstruktéry letadel těžších vzduchu. Je to opravdu jen legenda?!

Nejsme sami, kdo si tuto otázku klademe. Generace leteckých fandů sice přijaly Kudličku už dávno mezi sebe, Vítem Fučíkem začíná obvykle popis naší letecké historie, ale právě historici neřekli své konečné slovo. To proto, že přes dosavadní pátrání se nepodařilo najít důkazy, které by legendu změnily ve skutečnost - ale také nic, co by ji definitivně popřelo. Nemalou roli však bude hrát fakt, že toho pátrání na skutečně fundované bázi asi nebylo. příliš mnoho. Jak se zdá, nejčileji si v této otázce vedli těsně po vzniku samostatné ČSR, což je ostatně vzhledem k období plnému snahy po „naplnění“ české a slovenské historie pochopitelné.

Tak už v roce 1919 se ve vánočním čísle „Nového času“ dočítáme, že Vít Fučík žil na samotě Klus zvané dle stejnojmenného lesa na bývalém panství zdbějickém u Radomic. Sám od sebe naučil se truhlářství a řezbářství, a poněvadž již jako malý pasák na pastvě ustavičně kudličkou různé drobnosti vyřezával, přezdili mu Vít Kudlička a jinak než Kudlička ho nikdo nenazval. Byla to vtipná hlava. Celý boží den hlídal stádo a přemýšlel o všem, co viděl. Nejvíce ho upoutali ptáci létající nad pastvinami a lesy. Znal je všechny moc dobře dle hlasu i dle letu a často zatoužil býti ptákem, moci se vznést do výše a letět daleko, daleko do neznámého světa . . . Vít počal vyřezávat, skládati a sestavovat, ale nedařilo se mu to. Také se sám vyučil truhlářem, řezbářem a již jako dospělý muž jal se uskutečňovati plán svých mladých snů. Zhotovil si křídla, přivázal je na sebe a vylezl na střechu své chalupy. Pak křídla roztáhl a pustil se do povětří. Jak pověst vypravuje, skutečně prý také letěl. Když však letěl přes strpský rybník, nemohl prý vystačiti s dechem a musil se spustiti na zem nad okrajem rybníka, aby se neutopil.

Tato zpráva nebyla jistě první a jediná - už v 19. století popisují „Zábavy myslivecké“ příhodu o Kudličkovi. Tento bystrý samouk se prý dožil značného věku, ale v aviatice přes své první pokusy nepokročil. Snad za lepších poměrů mohl prospěti lidstvu svojí vlohou a státi se ozdobou českého jména, leč ve své venkovské samotě a bídě marně luštil problémy letadel. Pohřben byl na Bílé Hůrce, vesnici východně od Vodňan, kam samota Klus, na které žil, byla přifařena.

Po novinářích se chopil „případu Kudlička“ kapitán letectva, inženýr Antonín Mašek, a to spíše náhodou než cílevědomě: v létě 1920 byl na dovolené v Týně nad Vltavou. leccos tam o Fučíkovi slyšel - a tak se dal do pátrání. Navštívil vesnici Strpy (dnešní Strpí?) v bývalém vodňanském okrese a zjistil, že samota Klus skutečně existuje, že se nalézá na pravé straně trati dráhy z Plzně do Budějovic a že podle jeho odhadů podnikl Vít Fučík v létech 1760 až 1770 asi čtyři lety do Vodňan, které jsou vzdáleny od samoty vzdušnou čarou cca dvě a půl hodiny, a jeden let do Písku. Inženýr Mašek navštívil a vyzpovídal řadu občanů v okolí Vodňan, až se od hostinského Josefa Straky ze Strp dozvěděl: „Můj pradědeček, který se jmenoval Fučík a jehož jsem já potomkem z páté generace, dle sdělení, které se zachovává v naší rodině, vskutku létal. Jeho letadlo pozůstávalo z mohutných plechových křídel, která spojena byla se zvláštním oblekem, jenž byl pošíť celý velkými měchyři. Křídla uváděl v pohyb rukama. Aparát měl mimo to z měchů utvořené jakési ptačí tělo. Můj předek podnikal vzlety buď z rybníční hrázky, která od stavení ve vzdálenosti 50 kroků se nalézá, aneb z mohutné sosny k tomu účelu upravené a též nedaleko stavení stojící.“

Létal obyčejně do Vodňan na trhy (pověst praví, že třikrát) a jednou letěl na trh do Písku. kam však nedoletěl, a byl nucen snést se u vesnice Selibova. od Písku asi více než hodinu vzdálené. Při posledním svém letu do Vodňan byl ve vzduchu překvapen větrnou bouří, která srazila jej na hráz rybníka Černoháje. kde upadl na veliký hrázní kámen a těžce se poranil na prsou (pravděpodobně zlomenina kostí). Následkem tohoto poranění můj předek také po delší době churavosti zemřel. Jeho zeť na objednávku Schwarzenberských úředníků měl zhotoviti letadlo nové a s tímto podniknouti měl syn jednoho z těchto nový vzlet, kterému byli přítomni mimo úředníky panské i nějací profesori (z Prahy). Po letu asi 400 kroků prý se aparát zřítíl a rozbil. Na zakročení vůkolního lidu a tamní duchovní správy bylo od dalších letů a konstruování letadel upuštěno. ježto prý se lidem nehodí, aby se chtěli rovnati Bohu. Dotyčný Vít Fučík měl při třetím svém vzletu do Vodňan přistáti tamtéž v okně tamní židovské synagogy, což vzbudilo mezi právě přítomnými Izraelity ohromný rozruch a názor, že přiletěl Mesiáš. Po prohlášení se Fučíkově byl jimi bohatě obdarován, takže od té doby po celém okolí měl přezdívku zlatý ptáček.“

A závěr inženýra Antonína Maška?..... Dle mého názoru jest možno. že dotyčný Fučík při letadle tak zkonstruovaném, jak se uvádí, létal. Vůkolní krajina kolem samoty Klusu jest silně rybníčnatá a bažinatá, takže všude uniká bahenní plyn ze země, který jest nepatrně těžší vodíku. Pak-li Fučík použil měchýřů naplněných bahenním plynem, jest dosti pravděpodobno, že pomocí tohoto primitivního zařízení zlehčil svoji váhu (vážil prý asi 60 kg) a mohl za příznivého větru

vzlétnouti. V tamní krajině vanou většinou větry západovýchodní; místo, odkud Fučík létal, leží také vskutku na východ od jeho samoty. Mimo to nikdo se nepamatuje, že by dotyčný letěl směrem opačným. On asi letěl tak daleko, dokud mu plyn z měchýřů nevypřchal...

Co k tomu dodat? Že se „případem Fučík“ zabýval koncem dvacátých let tohoto století i Václav Ryppl, jehož další pátrání však nepřineslo žádné pozitivní výsledky. V jeho knížce „Z dějin naší vzduchoplavby“ však najdeme zajímavou zprávu, kterou poskytl vzduchoplaveckému oddělení ministerstva národní obrany v Praze učitel Haštal Mostecký. Je to opis svědectví ředitele vodňanských škol Josefa Pytlíka: „Má žena Aloisie Pytlíková, rozená Skalická, mi sděluje, že její praděd Jan Skalický, jenž byl vodňanským purkmistrem od roku 1823 až do roku 1837, jí (dětem) vypravoval, že jakýsi švec ze Strpy rybník strpský přelétával křídly, samým jím vyhotovenými, že k tomuto letu z města Vodňan velké množství lidí přihlíželo a že při posledním letu spadl do rybníka a utopil se.“

A dál už nic. Snad jen to, že Fučík byl všestranně dovedným mechanikem, že zmínky o něm najdeme vedle regionálních archívů i v pražské universitní knihovně - a že se už asi těžko dozvíme, zda Fučík-Kudlička opravdu v osmnáctém století létal či ne. I když ..není šprochu. aby na něm nebylo pravdy trochu“...